

Brexit

Det eksterne chok for Irland og Europa

Hvad betyder Brexit for den tætte nabo Irland? Alle irske ministerier forbereder sig på en vanskelig og langvarig forhandlingsproces.

**AF CARSTEN SØNDERGAARD, AMBASSADØR
DUBLIN**

Der er næppe noget EU-land, der bliver mere påvirket af den britiske beslutning om at forlade EU end Irland. Der er tale om et eksternt chok, der vil påvirke stort set alle aspekter af det irske samfund. Den britiske beslutning har ikke kun konsekvenser for EU, men også for Europa. Den har konsekvenser for det britiske samfund som sådan herunder også sammenhængskraften i det Forenede Kongerige, jf. forholdet mellem England og Skotland, samt ikke mindst Nordirland. Vi er ved begyndelsen af en meget vanskelig proces, hvor det hurtigt vil vise sig, at enhver løsning indeholder kimen til flere problemer.

Jeg overtog ambassadørposten i Irland oktober 2014. Centrale irske beslutningstagere og meningsdannere fokuserede allerede dengang på den britiske EU-debat. Jeg kan huske, at en af mine samtalepartnere var overbevist om, at det på et eller andet tidspunkt ville gå galt med UK's forhold til EU. Han tvivlede meget på, om en folkeafstemning kunne vindes om dette spørgsmål i UK. Begrundelsen var, dels at der i sidste ende var tale om et kulturelt spørgsmål, dels at den engelske nationalisme var på vej frem, jf. at UKIP er et engelsk fænomen – ikke et skotsk. Min samtalepartner fik desværre ret. Nu kan man selvfølgelig mene meget om argumentationen. Men hvis der er noget, irere er opmærksomme på, ja så er det engelsk nationalisme.

Nu må vi se, hvor det ender med UK's forhold til EU. Det vil tage mange år, før der er klarhed. Man kan forestille sig mange scenarier. Men en tilbagevendende til situationen før folkeafstemningen i juni 2016 er meget lidt

sandsynlig. Det forekommer i Dublin også sandsynligt, at det Forenede Kongerige på sigt næppe vil være så forenet mere. Hvad sker der i Skotland? Det stiller Irland og det irske system over for meget store udfordringer, for hvad betyder det i givet fald for Nordirland?

Det irske udgangspunkt

I Dublin er mange enige om, at der med Brexit skete det, som bare ikke måtte ske. Det var jo ikke nødvendigt, at det kom dertil. Hvorfor udskrive en folkeafstemning for i et parti at løse et problem, der bare ikke kan løses? Mange irske iagttagere fæstner sig da også ved antallet af fejl i den britiske beslutningsproces. Konklusionen for dem er derfor, hvorfor skulle man i London holde op med at lave fejl? Eller sagt på en anden måde: Man indstiller sig på en multi-dimensional forhandlingsproces med mange overraskelser.

Når man i Dublin ser på den kommende proces, kan man konstatere, at den britiske premierminister Theresa May må have tre mål, der helst skal gå op i en højere enhed:

For det første skal hun forhandle en Brexit-aftale med den Europæiske Union.

For det andet skal hun holde sammen på sin egen union, dvs. det Forenede Kongerige.

For det tredje skal hun holde sammen på sit eget parti.

Tiden vil vise, hvordan hun prioriterer, når forhandlingerne spidser til. Kan hun få tilgodeset alle tre hensyn? Flere tvivler. Det svage punkt er nok sammenholdet i partiet.

De irske interesser

De irske interesser kan inddeles i følgende kategorier:

For det første de økonomiske. Brexit vil påvirke samhandlen negativt. Da Irland i 1973 blev medlem af EF gik 70 % af landets eksport til UK. I dag går 16 % til UK. Kort sagt, der er sket en diversificering af landets eksport. Det kan dog allerede nu mærkes negativt på den irske eksport, at det britiske pund er faldet i værdi siden folkeafstemningen. Uklarheden om, hvilken tilknytningsform UK til sin tid vil have med EU, påvirker ligeledes de forretningsmæssige dispositioner og de store investeringer. Det er allerede et politisk problem, at det særligt er den irske landbrugseksport, der rammes af pundets fald. Der er mange beskæftigede i den, og den er kendetegnet ved mange små og mellemstore virksomheder. De store multinationale virksomheder i Irland, som er nøglen til den store irske vækst, er stort set upåvirkede. De finder en vej ud af problemet.

En væsentlig undtagelse fra billedet af negative konsekvenser udgøres af de finansielle tjenesteydelser. I denne sektor fornemmes optimisme. Der er for mange ikke tvivl om, at London som finansielt centrum vil miste indflydelse. Der er flere årsager. For det første er London i dag det finansielle centrum for Europa, Mellemøsten og Afrika. Mange tvivler på, at den position kan opretholdes på sigt med en placering uden for det indre marked. For det andet er London i dag et meget stort marked for handel med euro. Det ac-

cepteres af Eurozonen, da UK er medlem af EU. Men udenfor? Der vil ikke blive givet ved dørene under de kommende forhandlinger, og Dublin vil sammen med Frankfurt, Paris og Amsterdam vide at varetage sine interesser.

For det andet vil UK's udtræden have betydning for det store antal irere, der bor i UK, og omvendt. Hverken UK eller Irland er medlem af Schengen. De to lande har derimod det såkaldte "Common Travel Area", der i realiteten går længere end, at statsborgerne i de to lande bare kan rejse frit mellem landene. Der er lempeligere regler for at arbejde og stemme til valgene. Forholdet mellem Irland og UK går mange hundrede år tilbage, og det trækker dybe spor. Et godt eksempel er, at en betingelse for at blive optaget i de britiske væbnede styrker er, at man enten er statsborger i UK eller i Irland, dvs. irske statsborgere kan i morgen blive optaget i "the British Army". Borgere fra Commonwealth lande skal have boet mindst fem år i UK, før de kan anmode om optagelse. Betingelserne for videreførelsen af "the Common Travel Area" kan blive et vanskeligt emne under forhandlingerne. Der er bred enighed mellem Dublin og London om, at det skal opretholdes, men der vil være mange aspekter, hvor der kan rejses spørgsmål om foreneligheden med EU-principper. Der er i dag ca. 30.000 personer, der dagligt krydser den åbne grænse. Der kan derfor blive et stort behov for "All-Ireland"-undtagelser, dvs. ordninger, der omfatter hele øen Irland.

» Jeg overtog ambassadørposten i Irland oktober 2014. Centrale irske beslutningstagere og meningsdannere fokuserede allerede dengang på den britiske EU-debat. Jeg kan huske, at en af mine samtalepartnere var overbevist om, at det på et eller andet tidspunkt ville gå galt med UK's forhold til EU.

» Brexit vil påvirke samhandlen negativt. Da Irland i 1973 blev medlem af EU gik 70 % af landets eksport til UK. I dag går 16 % til UK.

Et centralt spørgsmål vil selvsagt være, hvorledes den britiske adgang til det indre marked vil blive reguleret? Der synes at være en erkendelse af, at adgang til det indre marked for britiske varer kræver fri bevægelighed for arbejdskraft. Skulle der komme indskrænkninger, ja hvad vil det så indebære for Irland og ikke mindst forholdet og grænsen mellem Republikken Irland og Nordirland? Omvendt synes man fra britisk side også at være opmærksom på, at Irland ikke må blive en bagdør for immigration til UK. Her er der allerede embedsmænd, der tænker i optioner.

For det tredje vil Brexit have konsekvenser for udviklingen i Nordirland. Situationen i Nordirland har aldrig været bedre, end den er i dag. Der er bred enighed om, at det er de to landes medlemskab af EU, der har givet denne fredsd dividende. Den kommende udvikling indebærer betydelige risici. Man frygter at komme til at stå over for en situation med enten en såkaldt hård grænse mellem Nordirland og republikken Irland eller en eller anden form for grænse mellem øen Irland og øen Storbritannien. Begge optioner vil medføre problemer. Den hårde kerne af republikanerne i Nordirland ("katolikkerne") vil have problemer med den første option. Den hårde kerne af unionisterne i Nordirland ("protestanterne") vil have problemer med den anden option. Den såkaldte Langfredag-aftale, der er grundlaget for freden i Nordirland, er knap 20 år gammel. Det er ikke længere siden. Situationen er ikke så stabil, som mange måtte tro. Alle er klar over, at det vil tage generationer at få egentlig fred. Der er tale om meget vanskelige processer. Man skal tænke sig godt om og undgå fejl.

Der er allerede nu i pressen omtale af overvejelser om anvendelse af bl.a. digitale løsninger for at minimere de praktiske aspekter af en eventuel Brexit-ordning med UK uden for toldmuren. Der er et klart behov for at tænke kreativt.

Nordirland-aspektet må ikke undervurderes. Størstedelen af den nordirske "eksport" går til republikken Irland – ikke til resten af UK. Dertil kommer, at den nordirske økonomi er stærkt subsidieret – ca. 30 % af BNP er overført fra London. Nordirland får mange strukturfondsmidler fra EU. Hvad sker der med dem? Flere tvivler på, at London vil kompensere 100 %. Men det største problem for Dublin er nok, at Nordirland ikke rangerer højt oppe på listen i London. Problemet i sin kerne er, at Nordirland formentlig i højere grad bliver et problem som en følgevirkning af noget andet – en afledt effekt. Hvad der end måtte ske med Skotland, må jo have konsekvenser for Nordirland.

Der var et flertal i Nordirland for Remain. Det var derimod bl.a. stærke unionister, der stemte for Leave. De ser sig som en del af UK. De ser mod London, når det gælder dette spørgsmål, men deres affinitet er mod Skotland ikke England. Det må forventes at komme til at spille en rolle under forhandlingerne.

De irske udfordringer

Irlands udgangspunkt for forhandlingerne er, at man bør sigte mod, at UK får en så tæt tilknytning til EU som mulig. Det tilføjes, at der naturligvis skal være forskel på medlemmer og ikke-medlemmer, dvs. UK kan ikke få en ordning, som er bedre end det, andre medlemmer har.

Fra irsk side er man på det rene med, at der er kræfter på kontinentet, der ikke deler det irske udgangspunkt, jf. bl.a. at der er nogle i Europaparlamentet, der ønsker en noget mere kontant tilgang til udtrædelsesforhandlingerne. Ja, de Gaulle havde ret, kan man høre nogen sige. Den irske statsminister Enda Kenny har i realiteten advaret mod at "straffe" UK. Der skal tænkes langsigtet, hvor ambitionen må være et velfungerende Europa.

For Irland er den største udfordring at vinde forståelse for landets unikke situation.

Irland er formentlig det EU-land, der har forberedt sig bedst på de kommende forhandlinger. Hele det politiske miljø er fokuseret på den kæmpeopgave. Ministerier og analyseinstitutter er langt fremme i deres overvejelser. Regeringen har nedsat en række udvalg, og der er tilført flere ressourcer til de relevante funktioner. Det er besluttet ikke at udpege en særlig minister for Brexit. Problematikken berører alle ministerier og går til kernen af regeringsapparatet. Kort sagt: Der er tale om Chefssache. Premierministeren vil derfor sidde for bordenden i alle centrale spørgsmål.

I Dublin er man på det rene med de langsigtede konsekvenser. Man undervurderer absolut heller ikke det langsigtede tab, som det vil indebære, at irske embedsmænd ikke længere regelmæssigt vil kunne møde britiske kollegaer i margen af EU-møder. Det har nemlig vist sig at være uvurderligt at have sådanne kontaktmuligheder til at vende de mange bilaterale spørgsmål.

Det gode bilaterale forhold opretholdes naturligvis. Gruppen af irske departementschefer mødes en gang om året med de britiske kollegaer. Denne ordning vil blive videreført. Der er særlige fora for dialog mellem London, Skotland, Wales, Nordirland

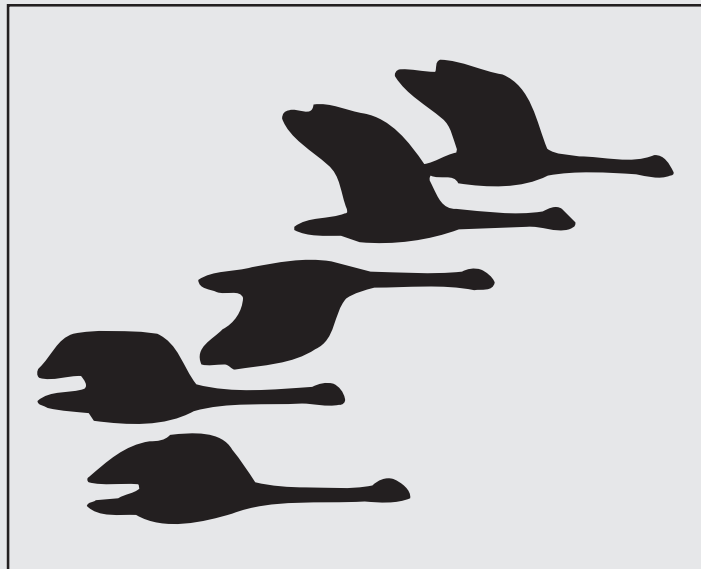
og republikken Irland. De videreføres også og kan få stigende betydning. Fra irsk side kører man videre, men respekterer spillereglerne om ingen forhandling før en art. 50-notifikation.

Men det bliver vanskeligt. Det er åbenbart, at man fra britisk side er i færd med at sondere og afdække, hvor de svage punkter er i de 27 forhandlingspositioner. Kommissionen, der i mange spørgsmål skal forhandle på vegne af de 27 lande, forbereder sig på tilsvarende måde.

For Irland er der meget på spil. Men i modsætning til i 1921, hvor man forhandlede the Anglo-Irish Treaty, og i 1949, hvor det gjaldt betingelserne for republikkens forhold til UK, ja så er man denne gang – og det er første gang i landets historie – ikke alene. Man har en solidaritet mellem 27 EU-lande i ryggen. Det giver en vis tryghed. Man vil som småstat nødigt være den foruden.

På den lange bane er det største problem for Irland nok, at EU vil udvikle sig i én retning og UK i en anden. Det forekommer uundgåeligt. Det vil helt sikkert give spændinger og udfordringer. På denne bane vil den største udfordring for enhver irsk regering være at have sikkerhed for, at man har befolkningen med sig. Indtil videre har den britiske Brexit-beslutning resulteret i større opbakning til Irlands EU-medlemskab.

» Irland er formentlig det EU-land, der har forberedt sig bedst på de kommende forhandlinger. Hele det politiske miljø er fokuseret på den kæmpeopgave.

**Se mere om Nordisk
Administrativt Forbund
på hjemmesiden
www.naf-net.dk**

**Her finder du også
information om de øvrige
nordiske foreninger samt
oplysning om, hvordan
du melder dig ind i
Forbundet.**

Berigtigelse

”En af de ting, vi ved om Universet, er, at det udvider sig, men ingen ved, om det vil blive ved med at udvide sig for evigt, eller om det en dag vil stoppe”¹. Det samme er tilfældet med anvendelsesområdet for EU’s statsstøtteregler og statsstøtteren, konstaterer Preben Sandberg Pettersson².

EU’s statsstøtteregler får udvidet betydning for konkurrencen på det indre marked

I Administrativ Debat nr. 2 – 2016 bragte vi på side 30 artiklen ”EU’s statsstøtteregler får udvidet betydning for konkurrencen på det indre marked” af Preben Sandberg Pettersson, formand for det rådgivende interministerielle udvalg for statsstøtte og statsstøttechef i Erhvervs- og Vækstministeriet. Desværre var de to første noter til artiklen ikke kommet med i trykket. For at få den fulde forståelse, bringes her artiklens to første noter. Vi beklager fejlen.

¹ <http://www.rummet.dk/universet/kosmologi/universet-udvider-sig>

² Samt formand for Dansk Forening for Statsstøtteren – <http://danskforeningforstatsstoetteret.dk/>